İslâm ın Hurâfe Ve Bid atlara Bakışı
Gönderen Kadir Hatipoglu - Aralık 05 2019 20:06:41

                                                   Değerli Mü’minler! İnsanlık tarih incelendiğinde görülüyor ki, insanlar mensub oldukları peygamberlerinden zaman bakımından uzaklaştıkça eski dinlerinden kalma bazı inanç ve âdetleri yeniden canlandırmışlardır. Tevhid inancından saparak eski batıl inançlarına dönmüşlerdir. İnsanlığı TEVHİD inancına davet için gönderilen peygamberler de sürekli karşılarında bu tür insanları bulmuşlardır. Peygamberlerin izinden gelen gerçek din âlimleri yanlış inanç ve hurafelerle mücadeleye devam etmişlerdir. Hurâfe; mantıkî temeli olmayan telakki ve uygulamaları, din adına ileri sürülüp benimsenen batıl inanç ve davranışları ifade eden bir kavramdır. Masal, efsane ve genel olarak gerçek dışı olduğu kabul edildiği halde hoşa giden nakil ve rivayetlere de hurafe denir. Genellikle sihir, büyü ve bunların ürünü olan objelerle alakalı inançlar da hurafe terimiyle ifade edilir.[1] Din dışı olanları da kapsamakla birlikte dinî konularda daha yaygın olan hurafe, hemen hemen bütün dinlerde vardır. Hurafelerin genellikle otantik dinî metinlerin zamanla yok olması ve geçmiş kavimlere ait batıl inançların yen dine taşınması yoluyla oluştuğu kabul edilir. Mesela, türbelerde kandil yakmak adeti Fenikelilerden geçmiş bir adettir. Fenikeliler Sur şehrinin hâmisi, servet, ticaret ve denizciliğin ilahı olan Melkares’in heykeli önünde sürekli kandil yakarlardı.[2] Diğer taraftan bazı nesnelerde uğur ve uğursuzluk olduğuna inanma âdeti de Romalılarla putperest Arapların miraslarındandır. Bugün uğursuz kabul edilen baykuş, Romalılar tarafından aynı şekilde kabul edilirdi. Eski Şamanist kavimlerin bazı ağaçları kutsal sayma âdeti hristiyanlara geçerek “Noel Ağacı” olmuştur. Ne yazık ki bu âdet yılbaşlarında Hristiyanlarınkine benzer şekilde, şimdi de bizim bazı müslüman evlerine ve vitrinlerine girmiştir. Oysa Hristiyanlar bu ağacı kutsal sayma âdetini Hz. İsa’nın doğumu hakkındaki bir efsaneye dayandırarak kitaplarına uydurmuş ve ona dinî bir kimlik kazandırmışlardır.[3] Değerli Mü’minler! İslam dini eski “cahiliyye” inanç ve âdetlerini bırakmayı kesinlikle emretmesine rağmen, birçok âdet hala varlığını devam ettirmektedir. Hala , kutsal sayılan bazı yerlerdeki ağaçlara, çalılara, türbe pencerelerine, mezar taşlarına vb. şu , bu niyetle medet umarak bez bağlayan, mum yakan, para atan, orada kurban kesen müslümanlar az değildir. Peki bütün bunların sebebi nedir? Kur’an bizzat yazıya geçmesine ve ezberlenmesine rağmen yüce dinimize bu hurafeler niçin sokulmuştur? Bunun üç ana sebebi vardır:
1-   Önceki Dinlere Ait Bazı İnanç ve Âdetlerin İslama Taşınması: Mesela, yahudilikten geçen tılsımlar, hristiyanlıktan geçen türbeleri kutsallaştırma hurafeleri bu konudaki bazı örneklerdir.
2-   Cehalet :   En önemli sebep budur. Her şeyde önce halkımız dinine yabancıdır. İslamı ana kaynaklarından öğrenip halkı aydınlatacak yeterli sayıda alimin yetiştirilmesiyle orantılı olarak müslüman halk arasında hurafeler yayılmıştır.   Değerli

Mü’minler,   İslam insanı düşünmeye davet eder. Düşünmek suretiyle inançlarını temellendirmeye davet eder. Cenab-ı Hak buyuruyor: “De ki: İşte benim yolum budur. Allah’a basiretle davet ederim...” (Yusuf 12/ 108) “...de ki: hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?” (Zümer 39/ 9) Hurafeleri bertaraf etmenin en önemli yolu tatmin edici bir din eğitimi ve öğretiminin olmasıdır. Yüce dinimiz İslam, onun ana kaynağı olan Kur’an ve Sünnet’ten öğrenilmelidir. Zira Kur’an kendine uyanları doğru yola götürür. “ Şüphesiz Kur’an (insanları) öyle bir yola doğrultup götürür ki, o en adil ve en doğru bir yoldur...” (İsra 17/ 9) Hz. Peygamber sav.’in sünneti de dinimizin ikinci önemli kaynağıdır. Sünnetsiz bir İslam olamaz. Sünnet Kur’an’ın açıklayıcısı, bizzat hayata geçirilişidir. Müslümana düşen Kur’an’a ve Sünnet’e birlikte sarılmaktır. Nitekim Kur’an’da Hz. Peygambere itaat emredilmiş, müslümanların aralarındaki anlaşmazlıkları da Allah’a ve Rasulü’ne götürmeleri emir buyrulmuştur: “Ey iman edenler!   Allah’a itaat edin, Peygambere ve sizden olan buyruk sahibine de itaat edin. Eğer herhangi bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz; - Allah’a ve ahiret gününe inanıyorsanız – onu Allah’a ve Peygambere götürün...”   (Nisa 4/ 59) 3) Mevzu Hadisler : Değerli Mü’minler ! Hurafelerin dinimize girme sebeplerinden üçüncüsü de uydurma hadislerdir. Daha önce ifade etmiştik , hadisler İslam’ın ikinci kaynağıdır. Ve Hz. Peygamber (s.a.v.)’in hayatında yazılı hale getirilmemiştir. Yazma işi ancak hicrî II. Asır (M.8)dan itibaren başlamıştır. Bu durum , çeşitli konularda hadis uydurulmasına veya pekçok İsrailiyatın İslamî kaynaklara girmesine fırsat vermiş, bu yolla bazı hurafelerin İslam’a sokulması mümkün olmuştur. Muhterem Müslümanlar! Hurafelerin Pek Çok Çeşidi Vardır. En Yaygın Olanlar Şunlardır: 1) Gayb Bilgisi : Kur’an’da gaybî bilgileri yalnız Allah’ın bileceği vurgulanır. Bununla birlikte bazı insanlar bu gaybi bilgilere vakıf olduklarını iddia ederler. Bu doğru değildir. Zira Kur’an’da buyurulur ki;   “Gaybın anahtarları O’nun yanındadır, onları ondan başkası bilmez. O karada ve denizde olan her şeyi bilir.” Enam 6/59   “De ki: göklerde ve yerde Allah’tan başka hiç kimse gaybı bilmez...”   Neml 27/65 Ay ve güneşin doğuş ve batış zamanları ile bunların tutulmalarını önceden bilip haber vermek gaybı bilmek değil midir? diye bir soru sorulabilir. Evet, bunlar gaybi bilgiler değildir. Çünkü Kur’an’da şöyle beyan edilir: “ Güneş ve ay bir hesaba göre haraket etmektedir.” Rahman 55/5 İnsanlar güneş ve ayın hareketleri ile ilgili hesabı iyi yaparlarsa, onları izleyebilirler. Bu gün ise bu yapılmaktadır. Bütün bunlar dışında, kişinin ne zaman öleceği, gelecekte başına neler geleceği vb. hususlar gaybî konulardır ve böyle şeyleri de yalnız Allah bilir. Allah bildirmedikçe peygamberler dahi bilemez. Bunlar Allah’ın kendilerine bildirdiği kadarını bilirler.   “De ki; ben size, Allah’ın hazineleri yanımdadır demiyorum. Gaybı da bilmem, size ben meleğim de

demiyorum. Ben sadece bana vahyolunana uyuyorum...” Enam 6/50 2) Uğur ve Uğursuzluk: Bazı hayvanları görmenin, veya sesini duymanın, belirli günlerde ve zamanlarda iş yapmanın, mavi boncuk vb. şeyleri takmanın İslami bir dayanağı yoktur. Nitekim hz. Peygamber sav. şöyle buyurmuştur: “Baykuş ötmesinde şer yoktur. Herhangi bir şeyde uğursuzluk da yoktur. [4] 3- Ölülerden Meded Ummak: Dileklerin gerçekleşmesi için veya hastalıklardan kurtulmak maksadıyla din alimlerine ve şeyhlere ait türbeleri ziyaret edip mum yakmak, bez bağlamak ve adak adamak suretiyle ölülerin ruhaniyetinden meded ummak bu konudaki belli başlı hurafeleri teşkil eder. Ağaca bez bağlamak da buna benzer hurafelerdendir. Değerli mü’minler, İslam’da dilek ve istekler sadece Allah’a arz edilir. Allah’tan başkasına sığınmak, O’ndan gayrisinden mağfiret dilemek – Allah korusun- şirktir. Her gün günde en az kırk defa okuduğumuz Fatiha Suresi’nde ne diyoruz.   “Ey rabbimiz, ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz. Bizi doğru yola ilet. Nimet verdiğin kimselerin yoluna, kendilerine gazabedilmiş olanların ve sapmışların yoluna değil...”   Fatiha 1/ 4-7 Dua etmek için kabir başına, yatır taşına, türbelere gitmeye gerek yoktur. Allah’a dua her yerde edilir. Allah her zaman, her yerde işitendir. Ayrıca kabirde yatan ölüler insanların dileklerini yerine getirmezler. Dua eden kişi ile Allah arasında vasıta olamazlar. Zira İslam’da Allah’a sığınmak, O’na dua etmek için bir aracıya ihtiyaç yoktur. Peki kabirlere niçin gidilir? Kabirler, ölümü düşünmek, ahireti hatırlamak , ibret almak için ziyaret edilir. Nitekim Allah Rasûlü: “ كنت نهيتكم عن زيارة القبور فزوروها فأنها تزهد في الدنيا و تذكر الآخرة ”   “Ben size kabir ziyaretini yasaklamıştım, şimdi onları ziyaret edin. Çünkü bu, dünya bağını kırar, ahireti hatırlatır” buyurmuştur.   (Kütübü Sitte, terc.İ. Canan, c.17, s.138)   Dua hususunda Kur’an’da bakınız ne buyruluyor: “Bana dua edin, duanızı kabul edeyim” Mü’min 40/60   “Kullarım sana beni sorarlarsa (onlara söyle), ben onlara yakınım. Dua edenin bana dua ettiği zaman duasına karşılık veririm. O halde onlar da bana karşılık versin (benim çağrıma kulak versin)ler, bana inansınlar ki doğru yolu bulsunlar.” Bakara 2/186 Değerli Mü’minler! Allah’tan başkası adına KURBAN da kesilemez. Türbelere , yatıra, kabre, tekkeye veya bir devlet adamına kurban adamak, kurban kesmek caiz değildir. Çünkü kurban, yalnız Allah rızası için, Allah adıyla kesilir. Bir müslüman kurban adarken dileğinin olmasını, Allah’tan değil de bir kabirden veya türbeden beklerse küfre girer. Adak, evde de kesilir. Kabre veya türbeye gitmeye gerek yoktur. Ancak , normal olarak kesilen bir kurbanın sevabı ölülere bağışlanabilir. 4) Cinlerle İlgili Hurafeler : Kur’an’da cinler aleminin varlığından haber verilir. Hatta Kur’an’da “Cinn Sûresi” de vardır. Ancak onların mahiyeti , faaliyetleri ve insanlarla ilişkileri konusunda ayrıntılı bilgi verilmemiştir. Buna rağmen halk arasında bu konu merak

konusudur. Cinlerin özellikle kadınları etkilediği, insanları çarptığı ve ruh hastalıklarına sebep olduğu inancı yaygındır. Cinlerin tasallutundan korunmak için cinlere başvurup muska yazdırmanın ve bunu taşımanın gerektiğini kabul etmek de bu inancın bir devamıdır. Bu telakkinin eski Mısır ve Roma inançlarına dayandığı bilinmektedir. [5]
Günümüzde muska, tılsım ve sihir yapma işleriyle uğraşan bazı inanç sömürüsü yapan kişilerin ellerinde bulunan kitaplar, eski Babil, Asur, Mısır müşriklerinin, eski budist ve şamanist Türklerin kullandıkları kitaplardan yararlanılarak yazılmıştır. Bu kitaplara inandırıcılığı kuvvetlendirmek için Kur’an’dan ayetler ve bazı dualar ilave edilmiştir.[6] Muhterem Mü’minler, Kehanet ve falcılık da İslamiyetin mücadele ettiği hurafelerdendir. Kehanet gaybdan haber verme işidir. Gaybla ilgili İslam’ın anlayışın daha önce zikretmiştik. Bu arada şunu da belirtelim ki hadislerde de, falcılık ve kahinlik yapmak Allah’a eş koşup Hz. Peygamber ve onun getirdiği vahyleri inkar etmek manasına geldiği belirtilmektedir. Hz. Aişe ra.’den rivayet edilen bir hadisde şöyle anlatılır: Hz. Aişe validemiz soruyor: Ya Rasulellah, kahinler bir konuda haber veriyor, biz de onu doğru buluyoruz. Ne dersin? Rasul-i Ekrem sav. şöyle cevap veriyor:
        “ تلك الكلمة الحق يخطفها الجني و يقذفها في أذن وليه و يزيد فيها مائة كذبة ”
        “ Bu doğru bir kelimedir. Cinler bu bilgiyi alırlar ve ona yüz yalan katarak dostlarının kulağına fısıldarlar.”[7]
        “ من أتى عرافا فسأله عن شىء فصدقه و لم تقبل له صلاة أربعين يوما ”
        “Kim bir kahine gelir, bir şeyler sorar ve söylediklerine de inanıp onu tasdik edese, kırk gün naması kabul edilmez.”[8]
        İslam’da uğursuzluk telakkisi yoktur. Bu telakki kişiyi şirke götürebilir. İlginç görülen şeylerin hayra yorulması tavsiye edilmiştir. Bir hadiste şöyle belirtilmiştir:
         “ Ne sirayet (hastalığın bulaşması), ne uğursuzluk, ne safer ayının uğursuzluğu, ne de hâme denen öldürülenin başından çıkıp intikam isteğine inanılan mahluk vardır. Yoktur böyle şeyler.”[9]   Değerli Mü’minler,   Sevgili Peygamberimiz sav. SİHİR’in de şirk olduğunu bildirmiştir.   “Kim sihir yaparsa şirke düşer.”[10]   Sihir vardır, fakat tevhid inancına zarar verdiği, kontrolü mümkün olmadığı ve genellikle kötüye kullanıldığı için yasaklanmıştır. Kur’an’da sihirbazın felah bulamayacağı belirtilmiştir.   “Büyücü, nereye varsa iflah olmaz.”[11]
        Allah’a sığındıktan ve Allah’tan

korktuktan sonra hiçbir sihirbazın sihri etkili olamaz. Çünkü Kur’an’da şöyle buyruluyor: “ Sihirbazlar, büyücüler Allah’ın izni olmadan büyü ile hiç kimseye zarar veremezler.”[12] Değerli Mü’minler, Şimdi, halkımız arasında yaygın olan bazı hurafelerden bahsedeceğim. Halkımızdan bazıları, İslam Dini ile hiç alakası olmayan bir takım hurafeleri devam ettirmektedirler. Türbe penceresine, mezar taşına mum yakmayı, bazı ağaçlara çaput / bez bağlamayı, bazı yerlerdeki havuzlara para atmayı, evliya mezarına kurban adamayı, sanki dini bir vecibeymiş gibi telakki edenler toplumumuzda mevcuttur. Çaput Bağlamak: Bu hurafe, kuzey ve Orta Asya uluslarının eski dinleri olan ŞAMANİZM’e mahsus bir unsurdur. Yani Türklerin İslam’dan önceki inanışlarıdır. Türkler müslüman olduktan sonra da bu inançlarını tamamıyla bırakmamışlardır.[13] Ancak buna İslami bir renk vererek devam ettirmişlerdir ki bunun İslami bir dayanağı da yoktur. Mum Yakmak: Türbe, mezar, tekke vb. yerlere mum yakmak adeti, eski cahiliye çağından kalma adetlerdendir. Türbelerde mum yakmak adeti Fenikelilerden geçmedir. İslam’da Cami duvarına, kabir taşına mum yakılır diye bir kural yoktur. Bu adet, Müslüman Türklere Mecusilerden ve Hıristiyanlardan geçmiştir.[14]´ Kurşun Dökmek: Halkımız arasında, göz değmesi, göze gelme diye adlandırılan bir NAZAR inancı vardır. İşte nazardan korunmak için kurşun dökme yoluna başvurulur. Bazen de nazar boncuğu takılır. Bunların da aslı yoktur. Nazara, İslam’ın bakışı şudur, Nazar haktır. Hakikaten vuku bulur. Sevgili Peygamberimiz sav. şöyle buyurmuştur: “ العين حق ” “Nazar, göz değmesi haktır...”[15] Nazardan nasıl korunulur? diye sorulacak olursa, bunun cevabını da Hz. Peygamber sav.’den öğreniyoruz. Şöyle ki: “Nazardan Allah’a sığınırım, çünkü nazar haktır.”[16] Rasulüllah sav., nazar değmesine karşı, Ayete’l-Kürsi ile İhlas ve Muavezeteyn /İhlas ve Nâs sürelerini okumuş ve okunmasını tavsiye buyurmuştur.[17] İslam âlimleri, nazara karşı Kalem Suresi’nin 51 ve 52.ayetlerinin okunmasını da tavsiye etmişlerdir.[18] Fal Açmak: yaygın hurafelerden biri de fala bakmaktır. Dinimize göre hangi şekilde olursa olsun, fal baktırmak ve falcıların söylediklerine inanmak yasaktır.   “Ey inananlar, şarap, kumar, fal ve şans okları birer şeytan işi pisliktir. Bunlardan uzak durun ki felaha erişesiniz.” (Maide 5/90) Bu ilahi emirden açıkça anlaşılıyor ki, fal yasak bir davranış olup, haram kılınmıştır. Haram olan bir hükmün şakası olmaz. Bunun için eğlence için dahi olsa, falcıların dediklerine ve fala inanmak caiz değildir . Onlar (falcılar) gaybı bildiklerini iddia ederler. Bu iddialar yalandır. Gaybın bilgisinin yalnız Allah’a ait olduğunu daha önce delilleriyle anlatmıştık . Kabirlerde Dua : Bazı bilgisiz müslümanlar, İslam’da meşru olan hatta bir ibadet olan dua şeklini ve adabını da değiştirmişlerdir . Duaya bir sürü batıl hareketler sokmuşlardır. Şurası bir gerçektir ki, dua için mezara , türbeye gitmeye gerek yoktur. Kabirlerde ölüm hatırlanır, Kur’an okunup onların ruhlarına bağışlanır. Türbelerde de böyledir. Türbeye yüz sürmek, ona doğru secde etmek, öpmek vs. kesinlikle yasaktır. Allah korusun, şirktir. Türbelere Kurban Adamak : Değerli Mü’minler, bu da yanlış bir uygulamadır. Kurban yalnız Allah rızası için kesilir. Adak da , Allah’ı tazim için mübah bir fiilin yapılmasını kendisine vacip kılmaktır. Kurban da mübah bir fiildir. Adak yapılabilir. Ama yalnız Allah rızası için adanır. Falan yatır, falan türbe için değil. Hem adak kurbanı, türbede , yatırda

kesilir diye bir kayıt da yoktur. Bu hususta Nebi (s.a.v.) Allah’tan başkası adına kurban kesene lanet etmiştir: “Allah’tan başkası adına kesene Allah lanet etsin.”[19] İslam   Ve Bid’atlar : Değerli Mü’minler! Konumuzun diğer ayağı olan BİD’AT konusunu da kısaca izah edip bu sohbetimize son vereceğiz. BİD’AT kısaca, daha önce mevcut olmayan, sonradan ortaya çıkan amel ve inançlar demektir. Aslında bid’atın dar ve kapsamlı olarak iki tarifi yapılmıştır. Kapsamlı tarife göre Hz. Peygamber (s.a.v.)’den sonra ortaya çıkan herşey bid’attır. Bu tarifi yapanlar görüşlerini şu hadise dayandırırlar: “İslam’da güzel bir çığır (sünnet-i hasene) açana o çığıra uyanlar bulunduğu sürece sevap, kötü bir çığır açana da aynı şekilde günah yazılır.”[20] Hz. Ömer (r.a.) de teravih namazını cemaatle kılanları görünce “Bu ne güzel bir bid’attır” [21]demiştir. Peki bu durumda her devirde günlük hayata girmesi zorunlu olan yenilikleri ne yapacağız? Bunlar da bid’at olur mu? Bu tarifi benimseyenler bu durumda bid’atı iki kısma ayırırlar: a)   Bid’at-ı Hasene : Mesela, Kur’an’ın cem’i, teravihin toplu kılınması , minare, medrese inşası vs. b)   Bid’at-ı Seyyie : Kabirler üzerine türbe yapmak, türbelerde mum yakmak vs. bunlardandır.   Bu durumda hadislerde reddedilen kötü bid’attır. Bid’atı dar kapsamlı anlamak da mümkündür. Bu durumda bid’at “Hz. Peygamberden sonra ortaya çıkan ve dinle ilgili olup, ilave ve eksiltme özelliği taşıyan herşey” diye tarif edilebilir. Buna göre dinle ilgisi olmayan şeyler bid’at sayılmaz. Değerli Mü’minler! Yukarıdaki ihtilaf lafzidir aslında. Çünkü iki taraf da dinden olmadığı halde sonradan ortaya çıkan dini inanç ve uygulamaların reddedilmesi gerektiği hususunda ittifak etmişlerdir.[22] Değerli Mü’minler! Özetleyecek olursak, her çağa hitap eden yüce dinimiz her türlü hurafeye ve din adına uydurulan bid’atlere karşıdır. O halde müslüman dinini ana kaynağından, KUR’AN ve SÜNNET’ten öğrenmelidir. Muhterem Kardeşlerim, Rabbimize hamdolsun ki, bizleri yine bir Cuma gününde bir araya getirdi. Nice nice cumalara iman ve sıhhat içerisinde ermeyi tüm ümmet-i Muhammed’e nasip eylesin inşallah. Bu mübarek günde bedenlerin toplandığı gibi fikirlerin, ideallerin ve İslam ümmeti için hakiki ittihadlerin gerçekleşmesini Rabbimiz bizlere nasip eylesin. Modernizmin öne çıkardığı konuların başında İslamda kadınını konumu gelmektedir. Bu aynı zamanda İslama yapılan saldırıların da önemli bir kısmını teşkil etmektedir. İslamın kadına değer vermediği, onu sosyal hayattan uzaklaştırdığı, bir erkeğin dört kadınla evlenebildiği, mirasta erkeğin yarısı kadar pay aldığı, iki kadının şahitliğinin bir erkeğe denk tutulduğu vb. konularda işin aslı bilinmediğinden, yahut bir art niyet neticesi olarak sürekli gündemde tutulup İslama saldırı vesilesi edinilmiştir. Bir toplumun kadına bakışı o toplumun ileri, aydın bir toplum; veyahut ta gerici bir toplum olmasında kriter kabul edilmiştir. Türkiye’mizde ve birçok İslam toplumunda kadın konusunun her zaman bir problem olarak ortaya çıkışı müslümanların Batıya öğrenci göndermesiyle birlikte başlamıştır. İşte bu, bizde Tanzimat ve sonrası iken diğer İslam toplumlarında ise bağımsızlıkları akabindedir. Öğrenim için Batıya gidenler gittikleri yerlerde kadını hayatın her alanında etkin bir şekilde erkekle aynı saflarda görünce: “İslam toplumlarındaki geri kalmışlığı kadınları sosyal hayata en üst düzeyde katarak giderebiliriz” fikri yayılmıştır.

Modern çağın hemen başındaki bu aydın(cık)lardan bazıları geleneğe, nasslara, inançlara savaş açarak bunu başarabileceklerini iddia ederken kimileri de, bunun yarar yerine zarar getireceğini düşünerek meseleyi te’vil yoluna gittiler. Yüce Allah bütün insanları bir nefisten yaratmıştır: “Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.”1 Aynı nefisten yaratılan iki insandan birinin diğerine karşı üstünlüğü değil, hak ve sorumlulukları söz konusudur. Bazı hasletlerin erkekte daha belirgin oluşu bir üstünlük vesilesi olamaz. Örneğin duygusallık gibi bazı hasletler de vardır ki, erkekler için eksiklik söz konusudur. Erkek bedenen daha kuvvetli, meseleler karşısında daha rasyonel (akılcı) düşünürken, kadın bir çok meselede duygusal hareket eder. Duygusallıkla akılcı davranmanın kıyaslanışı elma ile armudun mukayesesine benzer ki, bunun fıkıh usulündeki adı: “kıyas maal farık”tır. Kadın da erkek gibi bağımsız bir şahsiyete sahiptir ve yaptıklarında kendisi sorumludur. Yüce Rabbimiz Kur’an-ı Kerim’de bunu şöyle ifade eder: “Erkek veya kadın, mümin olarak kim iyi amel işlerse, onu mutlaka güzel bir hayat ile yaşatırız. Ve mükâfatlarını, elbette yapmakta olduklarının en güzeli ile veririz.”2 Ayette de görüleceği üzere “kim iyi amel işlerse...” denilerek hem erkeğe, hem kadına hitap edilmektedir. Haddizatında, yok erkeğin yanında kadının konumu, yok kadının yanında erkeğin konumu bunların tümü boştur değerli kardeşlerim. Önemli olan insan olarak sen, ben, Ayşe, Fatma adındaki müslümanın Allah katındaki değeri değil mi? “Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdardır.”3 emr-i ilahisindeki hitap ta yine hem erkeğe hem kadına şamil değil midir? Bu ve benzeri ayetleri çoğaltmak mümkündür. (Ahzab-36’ya da bakılabilir.) İslam dini aileye büyük önem vermiştir. Ailenin temeli de erkek ve kadındır. Sahih evlilik ve İslama gönülden bağlılık üzere kurulan her aile huzur, mutluluk ve refahın teminatıdır. Aileler huzurlu ve mutlu oldukça milletler, devletler de daha kudretli ve uzun ömürlü olurlar. Evlenmek toplumsal bir görevdir. Peygamberimiz (sav.) evlenmeyi terk eden ile kendisi arasında bağ bulunmadığını belirtir.4 Kur’an-ı Kerim işte bu evliliği şöyle değerlendirir: “Kaynaşmanız için size kendi (cinsi)nizden eşler yaratıp aranızda sevgi ve merhamet peydâ etmesi de O'nun (varlığının) delillerindendir. Doğrusu bunda, iyi düşünen bir kavim için ibretler vardır.”5 Muhyiddin-i ibni Arabi kadın ve erkek ile ilgili değerlendirmesinde şöyle bir tahlil yapar: “Erkek, Allah’ın Celal sıfatının bir tecellisi iken, kadın ise Cemal sıfatının bir tecellisi olarak yaratılmıştır.” İşte Allah’ın bir sıfatı için diğerinden üstün diyemiyorsak, Rahman’ın iki farklı sıfatından yaratılan kadın ve erkek için de biri diğerinden üstündür diyemeyiz. Ancak her ikisi için hak ve sorumluluklardan başka bir şey yoktur. Bakara-228 ve Nisa-34’te geçen erkeğin bir derece üstün oluşu, dilci İbni Manzur’un da dediği gibi yönetici ve koruyucu manasınadır. Bu yönetici ve üstün olma insanlık tarihi boyunca tüm toplumlarda böyle devam etmektedir. Bu İslama has bir şey değildir. Değerli Müslümanlar, İnsanlığın en eski tarihinden günümüze dek bütün zamanların kaçınılmaz kadın meselesine elimizin yettiği dilimizin döndüğünce değinmeye çalışacağız. İslam kaynaklarında kadınların

hakları, sorumlulukları, erkeğe karşı üstün veya eksik tarafları nelerdir? Kendini kazak erkek sınıfına yerleştirip te “Yahu hocam, kadının üstün tarafı da olur mu?” deme gafletine düşmeyelim. Tabiri caizse kılıbık olarak bilinmemek için zaman zaman eşine zulmeden değerli erkek kardeşlerimize de işin hakikatini izah etmeye çalışalım. İşte tüm bunlardan önce değişik tarihlerde ve değişik toplumlarda kadına olan bakış tarzı nasıl olmuştur, öncelikle bununla başlayalım. İlk olarak cahiliyye dönemindeki kadının konumuna bir göz atalım. Bu dönemdeki kadınlar, tarihinin en aşağılanmış, en değersiz dönemini yaşamıştır desek herhalde abartmış olmayız. Kuran-ı Kerim’de de buna işaret eden pek çok ayet bulmaktayız. “Allah, bir adamın içinde iki kalp yaratmadığı gibi, "zıhâr" yaptığınız eşlerinizi de analarınız yerinde tutmadı ve evlâtlıklarınızı da öz oğullarınız olarak tanımadı. Bunlar sizin ağızlarınıza geliveren sözlerden ibarettir. Allah ise gerçeği söyler ve doğru yola O eriştirir.”6 Bu ayetin tefsirinde şunları bulmaktayız; iki kalpten murad, bir kişi aynı anda hem mü’min hem kafir, hem salih hem günahkar olmaz.7 Bu ayette aslı bizi ilgilendiren zıhar meselesidir. Cahiliyye döneminde araplar eşlerine kızıp boşamak istediklerinde “senin sırtın bana annemin sırtı gibidir” dediğinde, nasıl ki kişiye annesi helal değilse karısı da aynen onun gibi oluyordu. Netice olarak Allah diyor ki, siz onları anneleriniz sayıyorsunuz ama, bu sizin boş laflarınızdan başka bir şey değildir. Cahiliyye dönemindeki kadının durumuna bir ara verip zıhar ile ilgili islamın hükmünü de zikredelim. İbn-i Abbas’tan rivayet edildiğine göre ilk zıhar vak’ası Evs bin Samit el-Ensari’nin karısı Havle’nin kocasını şikayeti üzerine şer’i hükme dayanak olan ayetler nazil olmuştur ki, bu ayetler; “Kadınlarına zıharda bulunanlar sonra da söylediklerinden geri dönenlerin birbiri ile temas etmeden önce bir köleyi özgürlüğüne kavuşturmaları gerekir. İşte bununla size öğüt verilmektedir. Ancak buna imkan bulamayanlar (için de) birbirleriyle temas etmeden önce kesintisiz iki ay oruç yüklenmiştir. Buna da güç yetiremeyenler altmış fakiri doyursun. Bu (kolaylık) Allah’a, O’nun Resulüne iman etmeniz dolayısı iledir. Bunlar Allah’ın sınırlarıdır.8” Ayrıca kadınlara mirasta pay verilmezdi. Bir kişinin kız evladı olduğunda onu kimi zaman geçim korkusundan ama daha çok bir utanç vesilesi addederek gömmekten geri durmazlardı. Boşanma hususunda bir erkek karısını onlarca defa boşar tekrar alabilirdi. Bazı erkeklerin sekiz, dokuz hatta daha fazla karısı varken islam bunu dörtle sınırlandırmış, ayrıca ikinci eşi alırken adaletli olma şartını getirmiştir. Bazıları iğrençlikte o derece ileri gitmişti ki, karısını kabilesinin soylusuna veya çok cesur, zengin v.s. ulu kişisine gönderip ondan nesil elde etme yoluna gidecek kadar alçalmışlardı. Şirkin, zulmün, ahlaksızlığın, vahşiliğin zirvesindeki bir toplum ancak peygamberlerin en sonuncusu Hz. Muhammed (s.a.v.) gibi bir peygamber tarafından bu bataklıktan çıkartılabilirdi. Gel gelelim halen teknoloji, bilim, sanat ve müspet ilimlerde islam dünyasının bir hayli önünde olan sözde medeni Avrupa’yı(!) ele alalım. Ortaçağ Avrupa’sında kadının durumu cahiliyye dönemi Arap kadınından pek te farklı değildi. Gerçi Avrupa’daki kadının durumu şimdi de çok farklı değil ya! Uygarlığın beşiği olarak gösterilmek istenen Eski Yunan’da, kadının hemen hemen kölelerle bir tutulduğunu görüyoruz. Koca karısını dövebildiği gibi başka birisine de armağan edebilirdi. Tüm miras erkek çocuklara düşerdi. Bir erkeğe edilebilecek en büyük küfür ona “kadın” diyerek hakaret etmekti. Eflatun Devlet ve Aristo Politika adlı kitaplarında kadını erkekten aşağı gördüklerini belirtirler. Bu yüzden olsa gerek Yunan töresinde homoseksüelliğin bir fazilet olarak algılanmasına şaşmamak gerekir. Eski Roma’da ise kadın babasından kocasına

aktarılan bir maldı. Yahudilikte de kadının hiçbir değeri yoktu. Yahudiler her sabah “ezeli ilahımız kainatın kralı, beni kadın yaratmadığın için sana hamdolsun.” diye dua ederlerdi. Kadını aşağılama geleneğinin Hıristiyanlıkta daha da güçlendiğini görüyoruz. Zira kadın, haram meyveyi Adem (a.s.)’e yedirerek cennetten kovulmasına ve böylece insan neslinin günahkar olmasına neden olmuştur. Bu yüzden hıristiyanlık cinsel ilişkiyi bir günah ve kirlenme saymaktadır. Aziz Augustin’e göre insanın karısı veya bir fahişeyle cinsel ilişkide bulunması arasında bir fark yoktur. Bu sebeple büyük ilahiyatçılardan biri olan İskenderiye’li Clement’e göre “kadın, kadın olmaktan ötürü utanmalıdır.” Kısaca Hıristiyanlık, azizler ve papazlar kadın ve evliliği kötülemede o denli ileri gitmişlerdi ki, VI. Yüzyılda kadının ruhu var mı yok mu diye ciddi bir şekilde tartışmışlardır. Bu da Hıristiyanlığın kadına değer verdiği iddialarını çürütmeye yeterlidir. Tarihçiler eski Türklerde kadının toplum içinde genelde saygın bir yeri olduğunu ifade etmektedirler. Hanlar, devleti eşleri ile birlikte yönetirlermiş. Örneğin Kutluğ Han ölünce eşi Bilge Hatun oğullarının velisi olarak onun yerini almıştır. Kadın kocasından ayrı mal edinebilmektedir. Erkek eşine saygı gösterir, onu arabaya bindirir, kendisi ardından yürürdü. İslam dininin benimsenmesinden önce erkeğin çok kadınla evlenmesi geleneği yokmuş. Birçok yazara göre İslam dininin yayılmasından sonra kadın özgürlüğünü nispeten yitirmiştir. Bu görüşe katılmamak mümkün değildir. Ancak bunun sebebi İslam değil, yanlış uygulamalardır. Evet muhterem kardeşlerim, Tarih süreci içindeki değişik toplumlardaki kadın kesitlerini sizlere sunmaya çalıştık. Bu topluluklar içerisinde İslamla şereflenenler eski zulüm ve haksızlıklarından umumiyetle vazgeçmişlerken bugün batı medeniyeti kadını ortaçağdakinden farklı bir tarzda sömürmeye devam etmektedir. Bu mevzuya sohbetin ilerleyen dakikalarında dönmek kaydıyla, şimdi günümüzde modern dünyada İslamda kadının konumu ile ilgili kasıtlı veya kasıtsız yanlış bilgilendirmelere ve İslama yapılan haksız saldırılara değinelim. Bu yanlış bilgilendirmelerin en başında kadına verilen miras gelir. Modern çevreler mirasta kadına erkeğin aldığı payın yarısı kadar verilmesini İslamın kadını değersiz addettiğine yorumlamışlarsa da meselenin aslı elbette öyle değildir. Bunu şöylece izah etmeye çalışalım. Birincisi kadınlara değil miras vermek, insan değeri bile verilmeyen bir zamanda kadına mirastan pay vermek İslamın kadına değer verdiğinin işareti değil de nedir? Kadının aldığı yarı payın sebebi değer veya değersizlik değil, tamamen ekonomiktir. İkincisi ailenin tüm geçim masrafları erkeğe aittir. Kadının evin geçiminde hiçbir sorumluluğu yoktur. Üçüncüsü evlilik akdinde nikahın şartlarından bir tanesi de mehir vermektir. Dördüncüsü erkek birinci dereceden yakınlarına da bakmakla yükümlüyken kadının böyle bir sorumluluğu da yoktur. Tüm bunlar göz önüne alındığında kadın için mirastan yarı pay, artı mehir, artı geçim ve yakınlarına bakma zorunluluğu olmaması yönü ile ekonomik açıdan değil istismar edilmek, aksine avantajlıdır. Ben kendi adıma üzerimdeki sorumlulukların eşim tarafından üstlenilmesi durumunda mirastan yarı pay almayı seve seve kabul ederim. Kısaca meselenin boyutu tamamen ekonomikken mesele İslama at gözlükleri ile bakanların katkılarıyla İslam dinine saldırı malzemesi olmuştur. Ayrıca bugün Anadoluda ve birçok İslam toplumunda da kadının mirasın bırakıldığı doğrudur, ama bu hata İslamın değil uygulama hatası yapan müslümanlarındır. Bu konu ile ilgili Kur’an ayeti şöyledir: “Allah size, çocuklarınız hakkında, erkeğe, kadının payının iki misli (miras vermenizi) emreder. (Çocuklar) ikiden fazla kadın iseler,

ölünün bıraktığının üçte ikisi onlarındır. Eğer yalnız bir kadınsa yarısı onundur. Ölenin çocuğu varsa, ana-babasından her birinin mirastan altıda bir hissesi vardır. Eğer çocuğu yok da ana-babası ona vâris olmuş ise, anasına üçte bir (düşer). Eğer ölenin kardeşleri varsa, anasına altıda bir (düşer. Bütün bu paylar ölenin) yapacağı vasiyetten ve borçtan sonradır. Babalarınız ve oğullarınızdan hangisinin size, fayda bakımından daha yakın olduğunu bilemezsiniz. Bunlar Allah tarafından konmuş farzlardır (paylardır). Şüphesiz Allah ilim ve hikmet sahibidir.”9 İslamın en çok eleştiri aldığı mevzulardan bir tanesi de çok kadınla evlenme meselesidir. Konuya girmeden hemen emr-i ilahiye kulak verelim: “Eğer yetim kızlar konusunda adaleti yerine getiremeyeceğinizden korkarsanız, bu durum size helal olan başka kadınlardan ikişer, üçer, dörder olmak üzere nikahlayın. Şayet adaletli davranamayacağınızdan korkarsanız, o zaman bir eş ya da sağ ellerinizin malik olduğu cariye ile yetinin. Bu sapmamanıza daha yakındır.10 Değerli kardeşlerim, Şimdi meseleyi bağlamından yani olayın geçtiği zamandan ve mekandan kopuk tahlil ederseniz, üzümden yapılan sirkeye de haram demiş olursunuz. Halbuki sirke helal, şarap haramdır. Ayet-i celilenin hemen ilk cümlesinden anlaşılacağı üzere ayet, yetim kızlara olan zulüm ve haksızlıklardan bahsediyor. O zaman ki Arap toplumunda yetim kızların vasileri eğer yetim kızlar zenginse mallarından istifade etmek için onları nikahları altına alıp mallarına el koyuyorlardı. Ayrıca sohbetin başında belirttiğimiz gibi kimi Araplar, örneğin Taif’in reisi Gıylan ihtida ettiğinde dokuz karısı vardı. Resulullah dördünü bırakıp beşini boşamasını emretti. İşte değerli kardeşlerim böyle istismarların ve zulmün olduğu bir ortamda dört kadına kadar verilen ruhsat bir adalettir. Bakınız, bu ruhsattır, emir değil. Ayetin sonunda tek eşle evlilikle ilgili olarak: “Bu sapmamanıza daha yakındır.” denilerek adeta tek eşlilik teşvik edilmiştir. Hz. Aişe (r.a.) bu ayetin cahiliyyedeki yaygın bir kötü alışkanlığı ortadan kaldırmak için nazil olduğunu belirtir. Yine İbn-i Abbas’ın talebesi İkrime, Said bin Cübeyr ve Katade gibi bazı müfessirler de bu ayetin kadınların haklarını koruduğunu belirtirler. Bu konu ile ilgili olarak şunu da belirtelim ki, İslamın dört kadınla evlenme ruhsatını sanki bir emirmiş gibi çarpıtarak İslama saldıranların çorap değiştirir gibi metres değiştirmelerine ne demeli. Nikahlı iki, üç veya dört eş mi daha ahlaklı; yoksa nesilleri karıştıran, yuvaları yıkan, topluma fitne tohumları serpiştiren metresli ilişkiler mi? Unutmayalım ki İslam hukuku açısından ile birden fazla kadınla nikahlanmakta hiçbir kadının istismarı mümkün değilken, resmen tek eş olmasına rağmen başka başka kadınlarla olan beraberliklerde kadınlar muhakkak mağdur olmaktadırlar. Değerli kardeşlerim, Modern dünyada İslamın saldırıya maruz kaldığı bir diğer konu da kadının şahitliği konusudur. Bu konu ile ilgili olarak Kuran-ı Kerim’de şöyle buyurulmaktadır: “.....erkeklerden iki kişiyi şahit tutun. Eğer iki erkek yoksa razı olduğunuz şahitlerden bir erkek iki kadın.....”11 ifadelerini değerlendirelim: Öncelikle belirtelim ki, ayet borçların yazılması ile ilgilidir. Burada iki kadının bir erkeğe denk tutulmasının sebebi kadının unutkanlığıdır. Prof. Dr. Sait Şimşek Tefsir Problemleri adlı kitabında unutkanlığın sebebini şu üç şeye bağlamaktadır:12 -Hafıza zafiyetinin sebep olduğu unutma. -Umursamazlık ya da ilgi duymamanın sebep olduğu unutkanlık -Kasten unutma. Burada bizim konumuza uygun düşen seçenek umursamazlık ya da ilgi duymamamın sebep olduğu unutkanlıktır. Bir kadın ilgi duymadığı konu ticaret ise ticari meseleleri, umursamadığı mesele spor ise spor ile ilgili meseleleri ilgilendiği ve umursadığı konulara oranla daha çabuk unutur. İslam hukuk usulünde şöyle bir kural vardır: “İllet ortadan kalkınca hüküm de ortadan kalkar.” İşte bu kuraldan hareketle ne zaman kadın ekonomik faaliyetlerin

içinde yer alırsa unutma sebebi ortadan kalkar. Buna şöyle bir kıyasla örnek verelim. Şarabın haram oluşu onun sarhoş edici olması sebebiyledir. Şarap sirkeye dönüşünce sarhoş etme özelliğini yitirir. Dolayısı ile sarhoş etme illeti ortadan kalkar ve kullanımı da helal olur. Yani illet ortadan kalkınca hüküm de ortadan kalkmış olur. İşte kadının unutkanlığını unutma sebebinin giderilmesi ile ortadan kaldırabiliriz. Evet değerli kardeşlerim, İslama saldırı aracı olarak kullanılan bu meseleleri kasıtlı veya kasıtsız olarak eleştirenlerin ağzını elbette torba misali büzemeyiz. Şöyle de nihai bir değerlendirme yaparak sohbetimize noktayı koyalım. Medeni olduğunu iddia eden; müslümanları çağdışı, yobaz vb. menfi vasıflarla karalayan Batı medeniyetinin ortaçağdaki kadın anlayışını zikrettik. Günümüzde ise kadını tamamen bir meta olarak değerlendiren ve iş sahasının hemen her kolunda istismar edenler kadın haklarından, hele hele İslamın kadına değer vermediğinden asla bahsedemezler. Bunu iddia edenler öncelikle kendi geçmişlerine bakmalı ve günümüzde de sihirli kutu denen televizyonla insanları, özellikle de hanım kardeşlerimizi nasıl istismar ettiklerini hatırlamalılardır. Onların, hanımları hak arama adına sokağa döküp açılıp saçılmasını sağlamak, pis ve iğrenç emellerine alet etmekten başka düşünceleri yoktur. Elinizi vicdanınıza koyup söyleyin: kozmetikten araba reklamına, mobilyadan deterjana tüm reklamlarda kadınlar kullanılmaktadır. Bakınız, meşhur bir sanatçının şarkısına klip çeken yönetmene “klipte neden kadın oynatmadınız” sorusuna yönetmen, “o sanatçı artık kendini ispatladı, kadınla reklama ihtiyacı kalmadı” itirafında bulunmaktadır. Sorarım size, tekerlek reklamında boyalanmış, cilalanmış tüm alımlı edasıyla erkeklerin şehvet dolu bakışlarına maruz bırakılan kadın istismar edilmemekte midir? Tele vole, paparazzi vb. programlarda kadın pazarlamaktan başka ne yapılmaktadır? Kadına özgürlük parolasıyla yola çıkanlar, acaba hakikaten kadının özgürlüğünü sağlamayı mı, yoksa kadını cinsel arzuların bir oyuncağı yapmaya mı arzulamaktadırlar? Muhterem müslümanlar, Burada belli başlı konulara değinmekle birlikte ele alınması gereken başka konular da bulunmakta. Elimizden geldiğince zikredilen konuları sizlere sunmaya çalıştık. Rabbim Zül Celal nasıl ki şu kubbe altında toplandıysak cennetinde de böylece biraraya gelmeyi bizlere nasip eylesin. Şu mübarek Cuma günü hürmetine nefsimizi ve neslimizi şeytanın vesvese ve hilelerinden muhafaza eylesin. Devletimize ve milletimize nifak sokmak toplumu birbirine düşürmek isteyen fitnecilere fırsat vermesin. Rabbimden dileğim bizlerin ve tüm müslümanların daha şuurlu ve yaptıklarından ve yapamadıklarından bir gün hesaba çekileceğinin idrakinde olarak bir hayat sürmeleridir. Cumanız mübarek olsun. DİPNOTLAR 1-4 Nisa-1...2-16 Nahl-97...3-49 Hucurat-13 4- Buhari, Nikah-1...5-30 Rum-21...6-33 Ahzab-4 7- Mevdudi, Tefhimül Kur’an, C4, sh 388...8-58 Mücadele 3-4...9-10-4 Nisa-11-3...11-2-Bakara-282 12- Said Şimşek, Tefsir Problemleri, sh.225

Recep ŞAHAN

                                                 Kurucaşile Müftülüsü [1] Yusuf Şevki YAVUZ, T.D.V.İ.A., “Hurafe” md. C.18, s.380 [2] Kemalettin ERDİL, “Yaşayan Hurafeler”, T.D.V. Yay. s.11 [3] Erdil, a.g.e., s.12,13 [4] Buhari, Selam, 102,107,110; Müslim, Selam, 102, 109 [5] Yavuz, a.g.e., c.18. s.383 [6] Erdil, age., s.22 [7] Müslim, Selam, 122 [8] Müslim, Selam, 125 [9]   Müslim, Selam, 102 [10] Nesai, Tahrim, 19 [11] Taha 20/69 [12] Bakara 2/102 [13] Erdil, age., s.54 [14] Erdil, age., s.57 [15] Müslim, Selam,42 [16] İbn Mace, Tıp 32, h.no: 3508 [17] İbrahim Canan, K. Sitte Terc. Ve Şerhi, Akçağ yayınları, c.11, s. 371 [18] Erdil, age., s.61 [19] Müslim, Edâhi 43; Nesai, Dahaya 34 [20] Müsned, 4/357. 359, 360, 361; Nesai, Zekat, 64; İbn Mace, Mukaddime, 14 [21] Buhari, Teravih 1 [22] Rahmi YARAN, T.D.V.İ.A. “bid’at” md. C.6, s.129-130

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler